

Onze gegevens over deze sector zijn verre van volledig. Duidelijk is wel dat de genoemde bonden en de Vereniging tot bevordering van de belangen des boekhandels zich alle vier verre hielden van de Kultuurkamer. Het werd april '43 voor het departement ingreep. Er werd toen bij de Vereniging door Müller-Lehning een gemachtigde benoemd. De besturen van de Vereniging en de leden van al haar commissies traden toen af en de drie bonden weigerden daarop uitdrukkelijk, zich bij de Kultuurkamer aan te sluiten. Vervolgens richtte de leider van het Letterengilde tot Müller-Lehning het verzoek, tegen die drie maatregelen te nemen. Medio maart '44 was er 'nog steeds niets gebeurd'.¹

★

Twee gilden hebben wij nu nog te behandelen: het Filmgilde en het Gilde voor Bouwkunst, Beeldende Kunsten en Kunstnijverheid.

Over het Filmgilde kunnen wij kort zijn; het werd goeddeels een voortzetting van de Nederlandse Bioscoopbond. Het kreeg als leider een volstrekt opportunistische cineast, G. J. Teunissen. Deze had vóór de oorlog met Joods kapitaal een gevoelige film gemaakt over de Amsterdamse Jodenhoek ('Sabbath'), maar 'ongeveer een uur na de capitulatie van Nederland' (dinsdagavond 14 mei '40 dus) stelde hij aan een kennis de vraag of deze hem aan een introductie voor de directeur van de Duitse filmproductie maatschappij *Ufa* kon helpen.² Vanuit de bioscoopwereld waar men in de lente van '42 al bijna twee jaar lang gewend was, uitsluitend Duitse of door de Duitsers toegelaten films te draaien, kreeg de Kultuurkamer geen tegenstand.

Dat lag anders bij het Gilde voor Bouwkunst, Beeldende Kunsten en Kunstnijverheid.

Wat de architecten betreft: hun grootste organisatie, de Nederlandse Bond van Architecten, was in de zomer van '41 onder een commissaris geplaatst; de meeste leden hadden de bond toen verlaten maar een aantal was in onderling contact gebleven onder leiding van een driemanschap en een van de leden daarvan, de architect A. Eibink, had deelgenomen aan de voorbereiding van het adres aan Seyss-Inquart. Eibink werd medio maart gearresteerd. De twee resterende leden van het driemanschap kwamen toen

¹ Brief, 10 maart 1944, van het Letterengilde aan R. van H. (Doc I-767, a-1).

² PRA-Den Haag: p.v. inz. G. J. Teunissen (17 mei 1947), p. 16 (getuige A. C. Slop) (Doc I-1683, a-1).